

Lipšės šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

Nėra

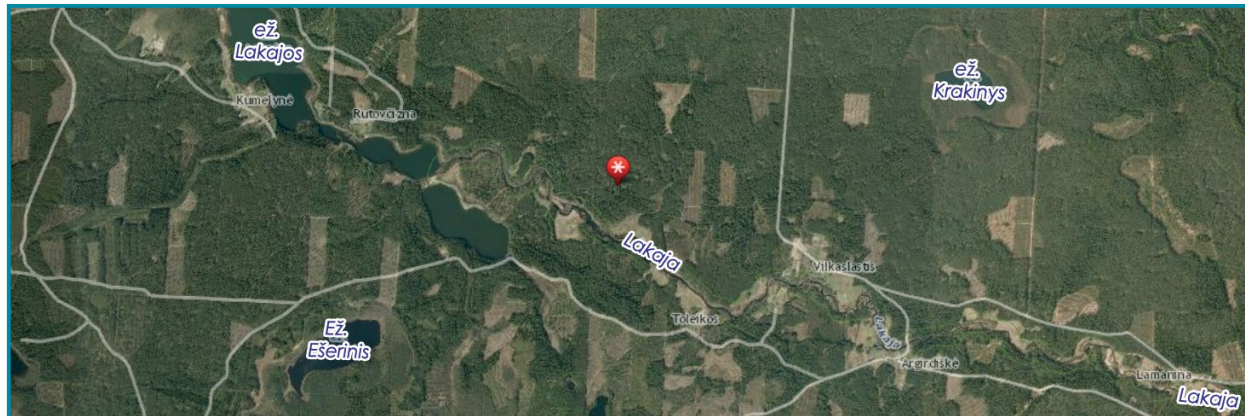
Koordinatės

LKS: 615676; 6112859

Adresas

Švenčionių r. sav.,
Švenčionėlių sen.,
Baranavo miškas apie
1,4–1,5 km į vakarus–šiaurės
vakarus nuo Vilkaslasčio
kaimo (18 km į vakarus nuo
Švenčionėlių)

Šaltinis yra kairiajame Lakajos krante, apie 250 m (į šiaurės vakarus) nuo upelio vagos. Šaltinį daug paprasčiau rasti plaukiant Lakaja žemyn iš siauro, ties Baltagaliu per vidurį suspausto Lakajos ežero (73,9 ha). Ištake iš ežero upaitė staiga sumeta kelis nedidukus vingius ir pasroviui vėl išsitiesina. Šaltinis yra kiek giliau miške ties pačia tiesaus ruožo pradžia, iš ežero nuplaukus 1,2–1,4 km. Čia į Lakają iš kairės pusės įgarna guvus upokšniukas, atplugdantis Lipšės šaltinio vandenį. Kiek žemiau jo, už 500 m paupės pievoje įrengta „neplaninė“ stovyklavietė (pavėsinė, laužavietė, stalas)

Aplinka

Lakajos ir Peršokšnos žemupių tėkmės, palikusios savo aukštupių didžiuosius pratakus ežerus, klaidžiojančiais vagų vingiais ir vingeliais labai lengvai įsirežia į vienalytę gerai išrūšiuoto smėlio (fIIIbl) storymę. Juo gausiai užpildytas visas platus ledyno plaštakinės dubumos duburys, šioje pačioje vakarinėje Žeimenos lygumos pakraštiniėje dalyje suklojęs Baranavo fluvioglacialinės lygumos smėlynus, apaugusius šilais ir savo pagrindo smėlingame požemyje lyg talpyklose sukaupusius daug nuolat „atsinaujinančio“ švaraus gruntinio vandens. Visoje Labanoro didžiagirėje pats vaizdingiausias ir netikėtai bei paslaptinai atsiveriantis nuošalaus eglyno lomoje yra Lipšės šaltinis. Jo versmės keliais židiniai labai aktyviai veržiasi negilame sufoziniame cirke (apie 144–144,5 m NN), kuris ir iš jo pietų kryptimi smagiai nutekanti išplova (upeliūkštis) užversti medžių stuobriais. Susidaręs upokšniukas kiek pavinguravęs drėgnu eglynu už 250–300 m pasiekia Lakają, smėlyje išplauta vaga nukrisdamas apie 4 metrus. Vanduo per duburio dugną girdimai čiurlendamas veržiasi židiniai ir išgraužomis iš šviesiai geltono

įvairaus smėlio (fIIIbl), kai kuriose ištakos vietose smiltis kilnoja nedideli pulsuojuantys ratilai.

Dabartinė būklė, kaptazas

Gausiai vandenį liejanti versmė nekaptuota ir pašalinių nelankoma. Ji yra kiek nuošaliau Vilkaslasčio, kaip ir liudija pats kaimelio pavadinimas, gūdokame girios kampe. Pažemėjime tarp pušynų įkritusiame eglyne, iš rytų pusės apjuostame jauno beržynėlio, labai staigiai beveik lygioje vietoje atsiveria pailgas (10 × 20 m), netaisyklingos formos „karpytas“ sufozinis cirkas su neaukštais (2 × 2,5 m) šlaiteliais. Jo dugnas apyplokštis ir kietas, suklotas iš gelsvo smėlio su retu žvirgždu-gargždu, padrėkęs išsklaidytos ištakos srauteliais. Tarp tvirtu akmenuotu smėlingu paviršiumi vandeniu srovenančių išgraužų išplauta kažkiek smulkių (iki 10–20 cm skersmens) riedulių, privirtę išgriuvusių medžių, prikritę šakų. Vanduo, susiliejęs iš kelių gurgiančių ištakos židinių (ryškesni 3–4) į smėlėtą išplova, beveik iškart pavirstančią guviu upokšniu, nuskuba į Lakają. Šaltinio sukurta savita erdvė labai išvaizdi, patraukli, slėpinga. Jis

yra greta labai populiaros vandens turizmo trasos – Lakajos upės, todėl, atitinkamai patvarkius jo aplinką, įrengus nuorodas ir priėjimą, taptų lankomas. Jo pažintinė vertė ir įdomumas nenusileistų čia pat palei Lakają, tik kitame krante, esantiems lankytiems Baltagalgio pušiai, „Pušiai su koja“ ir kitoms šių šilų įdomybėms.

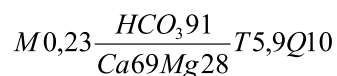
Vandens fizikinės savybės

Vanduo skaidrus, bekvapis, švarus ir šaltas, nėra geležies nuosėdų. Dujų išsiskyrimo reiškinių nepastebėta. Išmatavus mobiliu matuokliu (2014-04-30) vanduo buvo 5,9 °C temperatūros, neutralus (pH = 7,15). Savitasis elektros laidis (SEL = 222 μS/cm), vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas (Eh = +162 mV), nemažai deguonies (O₂ = 6,94 mg/l).

Vandens cheminės savybės

Vanduo gėlas, turi mažai mineralinių medžiagų (226 mg/l), minkštas (bendrasis kietumas 2,73 mg-ekv/l). Jame nustatytas nedidelis kiekis nitratų (0,83 mg/l). Nitritų ir amonio neaptikta, geležies koncentracija nedidelė – 0,16 mg/l.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	226		
Sausoji liekana 180 °C	144		
Bendrasis kietumas		2,73	
Karbonatinis kietumas		2,70	
Nekarbonatinis kietumas		0,03	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	6,99	0,20	6,73
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	2,93	0,06	2,02
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	164,75	2,70	90,91
Nitritai, NO ₂ ⁻	0,02	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	0,83	0,01	0,34
Kationai:			
Natris, Na ⁺	1,77	0,08	2,85
Kalis, K ⁺	0,13	0,00	0,00
Kalcis, Ca ²⁺	39,17	1,95	69,40
Magnis, Mg ²⁺	9,43	0,78	27,76
Amoniakas, NH ₄ ⁺	0,03	0,00	0,00
Kitos analitės:			
pH, pH vienetai 20 °C	8,04		
Permanganato skaičius, mg O/l			
Bendroji geležis, mg/l	0,16		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	267		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Nėra.

Tipas

Krentantis, atsivėręs lėkšto paslėnio sufoziniame cirke iš pajėgaus smėlingo-žvirgždingo nespūdinio (gruntinio) vandens sluoksnio

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Vidutinio vandeningumo, reikšmingas. Vizualiai susiliejęs į bendrą nutekančių išplovą iki 10 l/s arba apie 20–30 m³/h

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas,
Z. Zanevskij, 2014